

2025-06-09

Till
kommunstyrelsen

För kännedom till
partikanslierna i Stadshuset
kommunstyrelsens råd för
funktionshindersfrågor
funktionshindersombudsmannen

Funktionshindersrådets nya arbetssätt och organisation – uppföljning och förutsättningar

Bakgrund

Samtliga stadens nämnder och bolagsstyrelser ska ha ett råd för funktionshindersfrågor knutet till sig, antingen genom ett eget råd eller genom koppling till andra verksamheters råd. Utifrån ett uppdrag från kommunfullmäktige genomfördes under 2022 en utredning om hur delaktigheten och inflytandet i råden kan stärkas. Beslut om de nya instruktionerna fattades hösten 2022.

För mandatperioden 2023–2026 finns i nuläget totalt nitton råd; kommunstyrelsens, sex för stadsdelsområdena samt tolv knutna till facknämnder och bolagsstyrelser. Kommunstyrelsen gavs i uppdrag att efter två år genomföra en utvärdering av de nya arbetssätten och organisationen för råden.

Utredningen behandlade inte huruvida indelningen av facknämndernas och de bolagsstyrelseanknutna råden är ändamålsenlig. Den tog heller inte upp hur indelningen av råden ska hanteras när det sker förändringar i politiken och ansvarsområden flyttas, nya nämnder inrättas eller befintliga läggs ner. Det vore önskvärt att detta genomlystes i samband med utvärderingen av de nya arbetssätten och organiseringen.

Funktionsrätt Stockholms stads samordnande roll för råden

Funktionsrätt Stockholms stad har stadens uppdrag att samordna nomineringar till stadens råd för funktionshindersfrågor. I den överenskommelse som ingicks med staden hösten 2024 ingår att arrangera samverkansmöten för ledamöterna i råden samt att vara sammankallande i nomineringskommittén som består av oss, DHR Stockholmsavdelningen och SRF Stockholms stad. Våra tre organisationer representerar tillsammans över 35 000 enskilda medlemmar inom ett brett spektrum av funktionsnedsättningar.

Den samlade funktionshindersrörelsens förbättringsförslag

Nu när över halva mandatperioden har passerat har funktionshindersrörelsen haft flera samverkansmöten och samlat ihop sina synpunkter och förbättringsförslag. Syftet är att ge råden bättre förutsättningar att uppfylla sin roll enligt stadens instruktioner – ”att vara ett forum som bistår i stadens arbete med att leva upp till de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning”.

För att råden ska kunna stödja staden i sitt arbete med tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning ser vi att förändringar behöver genomföras inom följande fyra områden.

1. Implementering och uppföljning av delaktighetsprogrammet

Vid upprepande tillfällen har det påtalats att det saknas kunskap, förutsättningar och uppföljning/effektmätning av det program – ”Program för delaktighet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning 2024-2029” – som ska utgöra grunden för rådets nya arbetssätt.

Tillämpningsanvisningarna saknar tydliga indikatorer kopplade till de föreslagna aktiviteterna och behöver revideras. De indikatorer som nämns är väldigt få till antalet, mäter sällan effekt och saknar ofta användarnas perspektiv. Bristen på effektmätning gör det dessutom svårt att ge kommunfullmäktige relevanta och tillförlitliga underlag för uppföljning. Programmet behöver därför ges högre prioritet i stadens verksamheter för att funktionshindersråden ska kunna fungera som det är tänkt och få reellt inflytande och möjlighet till delaktighet. Vi föreslår följande stadsövergripande åtgärder.

Övergripande mål

Stockholms stad implementerar *Program för delaktighet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning 2024–2029* och dess tillämpningsanvisningar i stadens styrning, med tydlig koppling till inriktningsmål, ansvarsfördelning och systematisk uppföljning.

Mål: Programmet är integrerat i styrningen av stadens nämnder och bolagsstyrelser

Indikatorer:

- Antal nämnder och bolagsstyrelser som redovisar hur de kopplat programmets fokusområden till sina inriktningsmål.
- Andel styrdokument (till exempel verksamhetsplaner) som hänvisar till programmet.
- Kvalitativa exempel på hur programmet påverkat prioriteringar och resursfördelning.

Mål: Det finns en tydlig ansvarsfördelning för genomförande och uppföljning av programmet

Indikatorer:

- Varje nämnd och bolagsstyrelse har utsett en ansvarig person eller funktion för programmets genomförande.
- Antal förvaltningar och bolag som årligen rapporterar om sina insatser kopplade till programmets fokusområden.
- Kvalitativa rapporter om hur ansvarsfördelningen fungerar i praktiken (till exempel intervju-/enkätdata).

Mål: Tillämpningsanvisningarna revideras och används som stöd i det praktiska arbetet

Indikatorer:

- Antal verksamheter som refererar till eller använder anvisningarna i sitt förbättringsarbete.
- Kvalitativa utsagor från medarbetare om hur anvisningarna upplevs och vilken nytta de har i det dagliga arbetet.
- Antal utbildningstillfällen eller introduktioner som hållits om programmets tillämpning.

Mål: Funktionshindersråden upplever reellt inflytande i implementeringen av programmet

Indikatorer:

- Medlemmar i funktionshindersråden beskriver att deras synpunkter påverkat styrning och genomförande (till exempel i fokusgrupper/intervjuer).
- Antal beslut i nämnder/bolagsstyrelser där rådets synpunkter har dokumenterats som en del

av beslutsunderlaget.

- Citat och berättelser från rådsmedlemmar som illustrerar upplevd påverkan och delaktighet.

2. Utbildning av förtroendevalda, stadens medarbetare och rådsledamöter i delaktighetsprogrammet och funktionsrätt

Genomför en utbildningssatsning liknande den som gjordes i budgeten 2013 då staden avsatte en halv miljon kronor till utbildning av ledamöter och sekreterare i funktionshindersråden, men utöka satsningen till att inkludera stadens förtroendevalda och tjänstepersoner.

Kunskapen om *Program för delaktighet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning 2024-2029* samt om funktionsrättsperspektivet i stort behöver stärkas.

Mål: Stadens förtroendevalda, medarbetare och rådsledamöter har stärkt kunskap om delaktighetsprogrammet och funktionshindersperspektivet

Indikatorer:

- Antal genomförda utbildningstillfällen per målgrupp (förtroendevalda, tjänstepersoner, rådsledamöter).
- Andel deltagare som uppger ökad kunskap efter utbildning (baserat på enkäter/före- och eftermätningar).
- Kvalitativa exempel på hur utbildningen påverkat arbetssätt, beslut eller dialoger inom nämnder/bolagsstyrelser och förvaltningar.

3. Utse en ansvarig tjänsteperson för stadens funktionshindersråd

Det saknas idag en utsedd ansvarig person för stadens funktionshindersråd vilket, som nämns i inledningen, innebär att ingen tar ansvar för att följa upp förändringar i politiken och hanterar konsekvenserna när ansvarsområden flyttas eller nämnder/bolag inrättas eller läggs ner.

Det behövs en tjänsteperson med god kunskap om stadens organisation och funktionshinderspolitik som kan ta ett helhetsansvar – både vad gäller rådets organisation och deras arbetssätt – och som kan fungera som en samordnande funktion i stadens övergripande arbete med delaktighet och tillgänglighet.

4. Avsätt resurser för administrativt stöd till råden

Enligt 3 § i instruktionerna ska varje råd ges administrativt stöd och erbjudas kompetensförsörjning för att kunna fullgöra sitt uppdrag. Staden behöver avsätta resurser till ett mer omfattande stöd till råden än vad som ges idag.

Stödet bör organiseras lokalt på respektive förvaltnings-, nämnd- och bolagsstyrelsenivå. Det skapar bättre förutsättningar för kontinuitet, relevans och samverkan med verksamheten – och stärker rådets möjlighet till inflytande.

Lena Huss
Ordförande,
Funktionsrätt Stockholms stad

Nisse Duwähl
Ordförande,
DHR Stockholmsavdelningen

Kaj Nordquist
Ordförande,
SRF Stockholms stad